

არც სამინისტროს უწყებებს არც საეკონომიკურ სამსახურს არც ერთი სკოლა არ ახალია. პატარა ლიბანის ხეობაზე ყოფილა და დახურვის გადაწყვეტილება სრულად ვანთქა მდებარე ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების სკოლა. ამ ბოლო დროს მდებარე ვანთქაში არც კლასიანი სასწავლებელი იყო, სადაც ქართველებისა და ოსების ბავშვები ერთად სწავლობდნენ. ასეთ კულტურულ ნიადაგზე ახლო მეზობლობა ქართველებისა და ოსებისა შეშურდა პოლიტიკანობით გაუფრთხილ ცნობილ დეკლარაციას. სტორიკოსი, რომელმაც განიხილა მათი გათიშვა. ამ აზრით მან ვანთქაზე ზედმიწევნით სოფელი ორტყევი, სადაც ოსები დასახლებულნი, დამოუკიდებელ სამრევლოდ გამოჰყო, ხოლო იმის მაგივრად რომ ორტყევისათვის საკუთარი სკოლა დაეარსებინა, ვანთქის ორკლასიანი სკოლა შეიქმნა და ოსების ბავშვები ერთად სწავლობდნენ. ამ სახით ერთკლასიანი სასწავლებელი დადეს ვანთქაში და ერთკლასიანი ორტყევი.

მეტი არ იქნება, რომ აქ ორივე სიტყვა ვითარ ოსების სამრევლო ეკლესიებში და სამრევლოებში წარმოადგენს თუ ღვთის მსახურების შესრულებაზე. მითხველია შეიძლება იტყვას ის ვარაუბრები, რომ ოსების სამრევლო ეკლესიებისთვის სამღვდლო პირთა აღზრდა-განათლება სწარმოებს სოფ. არღონში არსებულ სასულიერო სემინარიაში. ამ სემინარიაში კურს-დასრულებულმა მღვდლებმა, რასაკვირველია, ქართულის კითხვა არ იციან, არც ოსური ენაზე ვადარებულ-გადართვნილია მთელი ქრისტიანული ღვთივ-მსახურება თუ სხვა და სხვა მღვდელ მოქმედება. ამიტომ ის ნაწილები ღვთივ-მსახურებისა თუ მღვდელ-მოქმედებისა, რომელნიც ოსურ ენაზე არ არის გადათარგმნილი, ოსებში სრულდება ხოლო სლავიანურ ენაზე. ადგილი წარმოასდგენია ის უკუღმართობა, რომელიც სარწმუნოდ უნდა ასეთ ვარაუბებს. ჩვენი განათლებული ოსები კი იმის მაგივრად, რომ დაეჭვიანოდნენ ვანთქაზე ღვთივ-მსახურების გადაღება-გადაღებას, სლავიანურ ენით უნდასწავლობდნენ თავის შრომებში.

ერს, უმასპინძლებიან იმ ენით, რომელიც თვით ბუნებრივ რუსებსაც კი არა ბუნებრივად მინათთ თავიანთ ღვთივ-მსახურებაშიც... ამ უკუღმართობასაზრებით სკდომობენ ვისტორიკოსები ქართული ენის განდევნას ოსების სამრევლო ეკლესიებიდან რამელი ენა (ქართული) ყოველ შემთხვევაში, მანამ ოსები თავიანთ ენაზე მოავადრებდნენ ღვთის ვედრებას, უფრო ახლომდელი და უფრო გასავტობა, ვიდრე სლავიანური, მით უმეტეს აღსანიშნავია ეს ვარაუბრები რომ მთელ ჩვენებურ ოსობას, განსაკუთრებულად მშობელია და ასე გრძელდება მუცლის ქიასავით. სხვათა შორის მუცლის ქიასავით გზრდელვან პირებიც ტფილისის „ბანის ბაზო“ მომხდარი ცემა-ტყეპრედაქტორ ხაჩატუროვსა და რედაქტორ ამირაჯიბის ფალცენებს შორის.

„პოლიც“ პროკეტორში 22 აგვისტოს ყოფილია სტუდენტები ღვთის ღმერთსა და ტფილისის ინჟინერ სტუდენტებს, მფარულეს, პროკეტორის პატრონის გავლენით შეურაცხველი მიუყვებიათ მოქმედებით წესიერების აღსადგენად მისებრ პოლიციელ ფაქტობრივად. მისთვისაც შეურაცხველი მიუყვებია სტუდენტ ღმერთსა. ორივე სტუდენტი და მასპინძელი: ლომინაძე საყვარელანო სამართლებლომა გაგზავნეს, ხოლო ინჟინერი გამოეხიზლებამდე პოლიციაში დასტავეს.

ბევრი, რასაკვირველია ვერ მიხვდებოდა სტუდენტების განზრახვას და მამკობის მათ საქციელს, მაგრამ მე კი ვიტყვი, რომ აქ გასაკიცხი არა არის-რა, ვინაიდან ისინი რედაქტორობას სწავლობენ „სამშობლოს“ გულისათვის!

კუთრებით, მამაკაცებს, ესმით ქართული და ლაპარაკობენ კიდევ ამ ენაზე. მაგრამ მინც არ უნდა ვაფიქვირდეს, მკითხველო, თუ ღოდმდე ოსები მიხედვდა სლავიანურ ენაზე მოვასწინრო წირვა-ლოცვა, ან ნათლობა-დასაფლავება. ზოგიერთ ოსის მღვდელს უფრო ემარჯვებოდა სლავიანურ ენაზე ღვთივ-მსახურების ასრულება, ვიდრე თავის სამშობლო ოსურზე. ეს დასახიზრებულ აღზრდა-განათლების ბრალია.

პატარა არაბესპეი

დასახლებები.
მთავრდნთ მრავალი... მისი მფუძვნი დასახლებები.

გ. ბარნოვი.
ჩვენ, ქართველებმა, შესანიშნავად ვიცით დასაფლავება! მგონია ამ მხრივ ვერც ერთი კულტურისანი ერთი ღვთისმშობელი ზურგზე ვერ შეგვდაროს. თმა გაშლილ, ხმა მაღალ ტირილით უკან მივდევთ ხოლმე მიკვლევულს და ხშირად ვლამობთ საფლავშიც ჩავვყვით; მაგრამ ამ დროს ჩვენს უკან გახდებიან მოკეთენი და რის ვაივარდობით გვისწინიან ცოცხლად დამარხვისაგან (შემდეგ, დაბრუნებისას, ჩვენ ავრთვევ კარგად ვიცით ფლავის ქამაც, მაგრამ ამ მხრივ, როგორც ამბობენ, ჩვენი მეზობლები—ოსმალოები გვკარბობენ).

ძლიერ ნიჭიერი და გონება მახვილი მესაფლავენი ვართ! ხშირად მოხდება ხოლმე, რომ ერთსა და იმავე ადამიანს ორჯერ ვასაფლავებთ: ერთხელ სიცოცხლეშივე, მეორედ სიკვდილის შემდეგ. ეს იმიტომ, რომ ჩვენ ღმერთს ფილოსოფოსები ვართ და ფილოსოფიაში დღესობის სტებია: „ადამიანი შედგება სხეულისა და სულისაგან!“ (ეს ქეშარიტება სასულიერო სემინარიაში ღვთივითსეთ რუსის ბერებისაგან). ამ გარემოებით ჩვენ ხელოვნურად ვსარგებლობთ: მავალითად, ილია სიკოცლემში დასაფლავებულ სულიერად (ვითომდაც), შემდეგ, როცა მოჰქვს, ხორციელდაც.

საზოგადოდ ადამიანები გრძობებს სხვა და სხვა ნაირად ჰხატავენ: ჩვენ-კი უფარესად და თითქმის გამოუქლებლად ხმა მაღალ ყვირილით (ამის თუნდ ქართველი მსახიობები დაგიტყვიებენ, რომელ ქართულს წარმოადგენაზღადც გინდათ); და რადგან სამხრეთის შვილი ვართ

ნახევარი თანასწორად შეერთებულან ერთს კუქად.
მიუხედავად ამისა, როგორც სწერს „ჩანგის“ კორესპონდენტი „პაიულებს“ მინც აუტყენიათ აურზაური.

„არაქა, ვიღუბებით ქართველები ბატონდებან, ისინი ქალაქის თავს ქართველს იჩივენო. მთელი დღე ბულვარზე დგანად და ამაზედ ლაპარაკობენ.“
მე მივივარს ღმერთმანი კორესპონდენტის გაკვირება. „ბულივარზე“ დგანად და ამაზედ ლაპარაკობენო“. მივივარს, ჯერ ერთი იმიტომ, რომ სიღნაღის ბულვარზე მათი პროკეტორული ბაგეცერაფერს მოკვარტნის, როგორც მელოტ თავზე დალაქის მაკრატელი და მეორეც ის, რომ მოკლითათვის ისევ ბულვარზე ლაპარაკი სჯობია მხანადი ვარჯიშობას. რაც შეეხება მანდაურ სომხებსა და ქართველებსა რასაკვირველია „მოლაპარაკეთა“ გარდა, მათ კარგად იციან ყბდს რაც მოჰქვს.

მათ თავიანთი აგიტაცია ვადარებენ სიღნაღის კლუბშიცოა, ჰგოდებს კორესპონდენტი. მე კი მიხარია, რომ მიუწყენიათ თავიანთ ადგილისთვის. შენ სხვა რამ მიხება, თორემ საქეიყო ადგილის მიგნება ადვილია. მეორეც ეს, რა მითხარით კლუბის დაპატრონებაში? ვიდრე კლუბის მხარეულს ვადვიებებს, ჰამის მადა წაგერთმევა, ვიდრე, თქვენი კლუბის ბიჭი სანთელს მოუტყდებს, „კულტურის“ ქვეშ ამოჰყოფ თავს, მაშასადამე, მათ მოუტყენიათ ნამდვილი სამშობლო—სიბნელიში.

და, მაშასადამე, ვადარებულად მგრძობიარენი, ვამუღმებით ყვირილის საბაბს ვეძებთ. როცა ყვირილს მოგვყვებით, ჩვენი ვაჩრება შეუძლებელია (თუ მოკეთებმა პირში ბურთი არ ჩავჭარეს): ეს მიტომ რომ ჩვენ თანამდროვე ერთ ვართ და, მაშასადამე, ჯერ სრულ-წლოვანი (სულ ცოტა ხანია, რაც ჩვენში რუსეთის წყალობით ბაზარი გაჩნდა და აღებ-მიცემობა შემოვიდა). სრულ-წლოვან და პაწია ბაღლებს კი ყვირილი უყვართ: ეს იმანაც კი იცის, ვისაც სემინარიაში ფსიხოლოგია არ უსწავლია.

გონება-გამჭირახე და ხელოვნური მესაფლავენი ვართ მეთქი: ჩვენ შეგვიძლიან დავმარხოთ ისეთი რამაც, რაც ხელუხლებელია და უკვდავი (მაგალითად, ცნობილია, რომ ჩვენ ჩვენი ისტორიული წარსული დავაფლავებთ). ჩვენ გველით ვგვქვს ჩვენი სამშობლოს წარსული, ხოლო მისი აწყო გვეხიზლება (ჩვენ ძლიერის აფექტის ხალხი ვართ): ჩვენ ვეტრფით ნათელს მომავალს... ამბობენ (აბრუტუაზიული მეცნიერები), რომ ყოველი ხალხის მომავალი მქვიანდა შეკავშირებულია მის აწყოვასა და წარსულთანაო. ეს ან აწყარა სიყაღბია, ან მტყნარი სიცრუე, ან უაზრობა და გაუგებრობა, ან რაიმე გაიძვირობა (ჩვენ მაგარ-მაგარი ტერმინები გვიყვარს)! ჩვენი ხალხის ბრწყინვალე მომავალი ჩვენს მქადგებლების და წინასწარმეტყველების თავიდან უნდა დაიბადოს, როგორც ვენერა დაიბადა იუპიტერის თავიდან.

კიდევ ამბობენ: საზოგადოების განვითარება თან და თანობით ხდება. ეს ევოლუციონისტური, ოპორტუნისტული და ბურჟუაზიული ტრუმორწმუნობაა (ჩვენ ახლო-ახლის მოძღვრებითა ვართ გამსქველულნი და, მაშასადამე, თავისუფალნი ყოველგვარ ტრუმორწმუნობებისაგან!) წინსვლა უფრო ჭკარა ნახტომებით ჰხდება, ვიდრე ნელ-ნელა ოლილით: ეს ყველას კარგად უნდა ესმოდეს, ვისაც, სხვა არა იყოს რა, ბავშვობის დროს ცხენობანა მიინც უთამაშნია.

ჩვენ გვექვს სიარული და გვიყვარს ხტუნაობა: ეს იმიტომ, რომ ბუნებით მარცხენა ფეხი (რადიკალური და რევოლუციონური) უფრო გრძელი გვექვს, ვიდრე მარჯვენა (ზომიერი და კონსერვატიული). როცა მოვა ეპი და დაჰკრავს ჩვენი საათი, ჩვენ ვისკუბებთ და ძველ, დახვეწებულ, საყუდარიდან (ფეოდალურ ეკონომიკურიდან) გავდებობთ ვოლქტრონი განათლებულ ფაღონ-სტერში (წითლად შეფერილს გრძელს უაზრბაში). უკან დაეჭრება სასაფლაო, წყვილით მოკული სასაფლაო: იქ ჩვენი სამშობლო მარხია, ძველი საქართველო. გულმოდგინედ ვსცილიობთ ჩვენი აწყოვადან და წარსულადან რაც შეიძლება მეტი დავმარხოთ! ვისაც ღიდი ნახტომის გაკეთება უნდა, მსუბუქად უნდა იყოს და თავისუფლად: ბევრი ბარგი-ბარხანი ხტუნაობა მეტის-მეტად ძნელია (ეს იქამდისაც ვუცოდით, სანამ ჩვენში ნიკიტინის ცირკი ჩამოვიდნო!).

კიდევ ერთი: ჩვენ ძლიერ სუსტი მახსოვრობა გვაქვს. ხშირად მოხდება ხოლმე, რომ ჩვენის მახსოვრობის საფლავს ვეღარ ვპოულობთ (მაგალითად, ცნობილია, რომ ღიდი ხანია ამაოდ ვეძებთ ნ. ბარათაშვილის საფლავს): ვეძებთ, რომ იმ ადგილზე სავალაოდ ია-ვარდი ვაფურჩქენილია, მწვანე აბიზინებულა, ბურქნარი გადაშლილია (ჩვენს სამშობლოში მუდამ ნოჩი და მწვენიერი ბუნებაა)! მაშინ პოეტურს გუნებაზე მოვდივართ, მთვარიანს დამეში უგზო-უკვლოდ ხეტიალს ვიწყებთ და სირინოზის ხით დავილინებთ:
„სავარლის საფლავს ვეძებდი, ვერ ვნახე, დაიწვლილია...“
ჩვენ ერთი დღე მგონია ჩვეყვად: რაფაელ ერისთავი. მან დასწერა: „სამშობლო ხევსურისა“ (აწყარა წინააღმდეგობა და გაუგებრობა:

ბოგანო გლესს სამშობლო არა აქვს!), „ზომიარი“ („სუსხინი ზომიარი“ რეაქციონური თემა: ჩვენ ვეტრფით ვახაფხულს!), „ზობა“ (ქრადაც ცხენება უნდა იმალემოდეს!), „ადგომა“ (ცხადი და თვალსაჩინო ტრუმორწმუნობა: მეცნიერება გვეყვანება, რომ მკვდრებით ადგომა ყოველად შეუძლებელია!) და... ერთი მსხვილი და ღიდი-ტანიანი ქართული ლექსიკონი?! ოჰჰ! ჩვენ გვექვს ყოველივე მსხვილი და ღიდი-ტანიანი... (მსხვილი ბარონი კეკელე, მსხვილი ქართველი ბურჟუა, მსხვილი მრავალტომიანი წიგნი... მარტო აზრიც კი აუტანელია!). ჩვენ ვეტრფით ყოველსავე წერწერს და წვრილტანიანს, ჩვენ გვიყვარს პაწია, თხელი, შაურიანი წიგნაკები, მქლე აზრებით და კოქლი გრძობებით სიკითხვის განზადებულად.

ჰოდა ლაპარაკს ვაგრძელება რა-ღა სიქიროა: ჩვენ, ერთის სიტყვით, ძლიერ ყოჩაღები ვართ. სხვებმა კარგად იციან ღვთისმშობლის გულში ჩამალული განძის აღმოჩენა, ჩვენ კარგად ვიცით ნაპოვნ საუნჯის და-მარხვა; სხვები მქვილი ძველებს აწვენებენ, ჩვენ მქვილი აკლამებენ; სხვები ნიჭიერი ხუროთმოძღვრები არიან, ჩვენ—ნიჭიერი მესაფლავენი.

ახალი აზგაპი

ბ ფ ი ს ი
— **პანაშვილი.** ხვალ, 30 აგვისტოს, მამა დავითის ეკლესიაში, წყვი-გამავრცელებულ საზოგადოების მთავარ გამგეობის მეთაურობით, ვადახლდ იქნება წირვა და პანაშვილი განსვენებულ ილია ქავკავაძის სულის მოსახსენებლად. დღეს დილით კი განსვენებულის პატივისცემელნი წყაპურში მიღიან პანაშვილი ვადასახლდალ იმ ადგილას, სადაც მგონია მოჰქვს.

— **სახალხო სამკითხველობები.** წყვი-კითხვის გამავრცელებულ საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ 27 აგვისტოს, სხვათა შორის, განიხილა რამდენიმე განცხადება სოფლის მცხოვრებთა სახალხო ბიბლიოთეკისამკითხველობის დაარსების შესახებ. ვამგეობამ დაადგინა, აღსძრას „შუამდგომლობა, ნება მიეცეს ბიბლიოთეკა-სამკითხველობები გახსნას გომსა, ბახესა, მარტყოფსა, საქვილაოსა, საჯავახოსა და ნოსირში.“

— **სახალხო უნივერსიტეტი.** 27 აგვისტოს საღამოსთვის დანიშნული იყო სხდომა ტფ. სახალხო უნივერსიტეტის გამგეობისა. სხდომა, როგორც 24 აგვისტოს ისე ამ საღამოსაც არ შესდგა გამგეობის წევრთა დაუსრულებლობისა გამო. სამწუხაროა, რომ გამგეობის წევრები ასე დაუდევრად იქცევიან. ეს დალოცვლებია, არც თითონ მუშაობენ და არც უნდათ მუშაობას თავი გაანებონ.

— **ერაობის შესახებ.** 27 აგვისტოს მოხდა ერაობის პირველ სექციის სხდომა, გ. ბ. გვახანის თავმჯდომარეობით. სექციამ განიხილა განცხადება ალ. ბ. არგუთინისა და ალ. ბ. მდიუნისა. სექციამ, როგორც ვიცით, პირველ ერთეულად სწრაზიონო ერობა და შემდეგ საგუბერნიო, ამასთან ტფ. გუბერნიაში 31 რაიონად გაანაწილა. თავარგუთინისკი და მდიუნისა სთხოვა სექციას, ეს დადგენილება ვადავთავალიერებინა, რადგან სარაიონო ერობა ხელოვნურია და არ შეეფერება ნამდვილ ვითარებასაო. თავმჯდომარის წინადადებით სექციამ შეიწყნარა წინადადება. თავ. ა. არგუთინისკი ვრცელი მოხსენება წიკითხა. იგი იცავს წევრის სავრობა ერთეულს, შემდგარს 10—15,000 მცხოვრებით. თუ ეს არ შეიძლება, დარჩეს სარაიონო ერობები, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ღიდი რაიონები, პატარა რაიონები და ახლო-ციხისა, პატარა რაიონებით დანაწილდეს. თავ. არგუთინისკის აზრით აგრეთვე უნდა დარჩეს საზოგადო ერობა, როგორც ეს

რუსეთშია. ბანი მდიუნიც ვრცლად შეეხო საკითხს: მისის აზრითაც, საუკეთესო ფორმა მკირე ერთეულია, რომელსაც დიდი კულტურული მნიშვნელობა ექნებაო. თუ მატერიალური ღონის ძიებანი ხელს ეგრობით შეუძლებელ იქნას ორი ტიპი ერობისა—სამაზრო და საგუბერნიო. ამ მოხსენებებამ გამოიწვიეს ხანგრძლივი კამათი, რომელმაც ღამის 12 საათამდე გასტანა. ი. აბახანა, ვ. რკვილიძემ, გ. გედევანიშვილმა, გ. ხატისოვამ, ი. ჯუაბაშვილმა, გ. დიასამიძემ, ბგეთაბგეგვამ და აბელოვამ. უმრავლესობა იმ აზრისა იყო, რომ დარჩეს სექციის დადგენილება სარაიონო ერობების შესახებ, ხოლო უმცირესობა ამტკიცებდა მკირე ერთეულისა და სამაზრო ერობათა უპირატესობას. ორატორებმა ამ მოსაზრებათა დასასაბუთებლად ვაიმეორეს თითქმის, რაც წინა სხდომებზე ითქვა და რაც ვახებთში უკვე იყო აღნიშნული. შემდეგი სხდომა დანიშნა მ სექტემბრისათვის.

— **კატორგიდან გამოქცეული.** პოლიციის ცნობები მიუღია, რომ მოინდის ქუჩაზე სცხოვრობს ერთი უცნობი კაცი, რომელმაც კატორგიდან გამოქცევის შემდეგ ყაჩაღობაში შეადგინა და კავკასიის სხვა და სხვა ადგილებში დათარგმობდა. პოლიციამ 27 აგვისტოს დააპატიმრა უცნობი კაცი, რომელიც სცხოვრობდა სამუელ მირზოიანის სახელობე. პოლიციის გამაურკვევია, რომ დაპატიმრებულს სამუელამო კატორგა ჰქონია გადაწყვეტილი, მაგრამ გაცემულა 1907 წელს ბაქოში. ბაქოში ერთი კაცი მოუქლავს, რისთვისაც მეორედ კატორგა ვადაუწყვეტით, მაგრამ ბაქოს საპატიმროდან გამოქცეულა. იკვლევენ დაპატიმრებულის ვინაობას.

— **მეტეხის ციხისთვის.** მეტეხის ციხის ბიბლიოთეკისათვის მივიღეთ ბ-ნ ყაზარ კარაბეტაიანისაგან შემდეგი ქართული წიგნები: „ღვინები“ და „ნამშეულთა სიმღერა“—პარონიანისა; „სისხლის ხაში“ და „ყვავილი“—პარონიანისა; „დაკარკული სიპართლე“—ფუფაიანისა; „სურჯი პერანგი“ და „დარაჯი“—პეტროსიანისა; ეს წიგნები თარგმნილია სომხურიდან ქართულად ყ. ქ-ის მიერ.

— **მატიროვის ვარდაცვალება.** 27 აგვისტოს ტფ. ქალაქის გამგეობამ ცნობა მიიღო პარიზიდან, რომ ტფილისის ქალაქის თავად ნამყოფი მატროვი პარიზში ვადაცივლოო. განსვენებულს მთელი თავისი ქონება ქალაქ ტფილისისთვის უანდრძინა. ქალაქის გამგეობამ დებუმი მიღებისთანავე გახსნა ანდროის ქადალი, რომელიც ინახებოდა გამგეობაში. განსვენებული 10,000 მან. უანდრძემბს შოაზის ასულს ტინენგაუზენისას, ხოლო ტფილისს—93,000 მანეთს. მთელი ქონება მატროვის უანდრძინა საქველ-მოქმედელსა და სავანმანათლებლო საქმეებისათვის. აწვევ დღეს ქალაქის გამგეობამ დებუმა ვაუგზავნა ქ-ნ ხარაზოვისას პარიზში და სთხოვა, ითავოს ტფილისის ხარჯზე ცხედრის ტფილისში ვადმოსვენება. დებუით-ვე გამგეობამ სთხოვა რუსის კონსულს, მფარველობა და დახმარება ვაუწიონ ხარაზოვისას ცხედრის ვადმოსვენების დროს.

— **გატყეხული ბილეთები.** სახელმწიფო ბანკის ტფ. განყოფილებაში 27 აგვისტოს დააპატიმრეს მძ. მბლდსაროვების სავაქრო სახლის მფარველ ფილოპ შიშკოვი, რომელმაც დასაბურღავებლად წარადგინა 8 ბილეთი 4 პროც. სახელმწიფო რენტისა. აღმოჩნდა, რომ ეს ბილეთები ვაუტაცნიით, სხვათა შორის, გუბერის საკრთიეროთ საკრთიერო საზოგადოების კასიდან 14 თებერვალს ამა წელს. ეს ბილეთები ვაუსტლებია გუმბრის მცხოვრებ ტინენგაუზენისაგან, რომელიც აგრეთვე დააპატიმრეს.

— **სასწავლებელი მამადაიანთა ქალებისათვის.** ტფილისში არსდებოდა თურმე სასწავლებელი მამადაიანთა ქალებისათვის.

— **გვზამენის გამო.** ტფ. სემინარიის პირველ კლასის მოწაფის ვალაქტიონ დომიძეს 27 აგვისტოს კარბალის სიმეფე დაუღვრია. მოწაფელური მიზილის საავადმყოფოში ვაგზამენეს, სადაც შემწიბრდა აღმოჩენის შემდეგ, სახლში გაისტუმრეს. თავის მოკვლის მიზეზი ვგზამენის ვერ დაქერაა.

— **ახალი ტიპის სამეურნეო სასწავლებელი.** აგრონომიან. ტიპის მფუფემა მიწა-მოქმედების რწმუნებულს კავკასიაში წარუდგინა მოხსენება ზუგდიდის მზრის სოფ. ხორში ახალი ტიპის სასფლო-სამეურნეო დასაწყის სკოლის წდაარსების შესახებ. ასეთი სკოლა მთელს რუსეთში სამი-ოთხი არსებობს. ამ სკოლაში თეორიულად შესწავლილიან სავტეხი, პრაქტიკულად კი, სკოლის ხელმძღვანელობით, მოსწავლეებმა თავიანთ მშობლების მამულში უნდა იმუშაონ.

— **წ. გ. სახ.** მთავარმა გამგეობამ 59 მანეთით შეიქმნა ადამიანისა მთუნსენის სასწავლებლო ვადამიის მოწაფეს დ. შვეგანდაძეს.

— **ბ-ნი კრ. ნ.** მიჯანაშვიდი ამ დტა სანში აქქვას წაიკითხეს რუსულად ამ თქმაზე: „გჭირებულა და დამშუვლათ შესახებ“. შემდეგ აქქვას სხვა ქადაქებში ვამეორებს.

მ თ ა ნ ი ს ი
— **სიცხები.** ქუთაისში კვლავ აუტანელი სიცხებია. ყველაფერი ვადხება და ხალხი ძლიერ სულს ითქვამს. ამისთანა სიცხებში ღიდი ძალიან ბავშვები მოაწყდა ქუთაისის სასწავლებლებში შესასვლელად. სიცხეს კაცი ვაუტყდებდა, რომ ბავშვები ადგილს შოულობდნენ სასწავლებლებში. ღიდი უმრავლესობა უადგილოდ რჩება და ვალო-კრემლიანი შინა ბრუნდება. სიცხებმა სულ ვაპაქწყვეს მოსავლის იმედები. სინიანი უტაროდ ვახმა და ბევრს კიდევაც მოხჩხა ჩალად. თუ მოვიდა სადმე სინიდი, ისევ ნოტიო ადგილებში და იქ, საცა მორწყვა შესაძლებელია. ყურძნის მოსავლის იმედი კარგი იყო, მაგრამ ვავლავი მთლად დასწყდა და მოლოდინის მეთოხდესაც ვერ მიიღებენ. ამის გამო ძველი ღვინის ფსმა სავრძობოლად იაწია. ვაძვირდა აგრეთვე ვეწრცხი, მწვანილი და ყოველ ნაირ მიწის მოსავალი.

— **მეობრეშუშეთა კრება.** 32 ამ თვეს, ს. ლ. პატაძის თავმჯდომარეობით, შესდგა მეობრეშუშეთა კრება, რომელსაც 80-დე კაცი დაესწრო. მიიღეს მრავალი რეზოლუცია, რომელთაც აზრად აქვთ მეურნეობის ამ დარგის ვაუჭობებისა. განსაკუთრებით ღიდი კამათი ვამოიწვია აბრეშუშის თესლის ვაქრობამ და მისი მოსტრობა.

